

Locarno Film Festival
KONKURS GŁÓWNY

PIERWSZY PEŁNOMETRAŻOWY FILM O RYSIACH
W ICH NATURALNYM
ŚRODOWISKU

RYŚ

KRÓL PUSZCZY

reżyseria **Laurent Geslin**
światowej sławy fotograf dzikiej natury

czyta
Krystyna Czubówna

AURORA

materiały edukacyjne dla nauczycieli
/szkoły podstawowe, klasy VII-VIII/

Szanowni Państwo

Od kilku lat edukacja ekologiczna znajduje się w priorytetach nie tylko Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Ministerstwa Klimatu i Środowiska, stanowi również przedmiot zainteresowania i ukierunkowywania działań placówek dydaktycznych poprzez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Prezentujemy Państwu film, który wpisuje się w działania dydaktyczno – wychowawcze edukacji o środowisku, edukacji w środowisku i może przyczynić do edukacji dla środowiska.

Film przyrodniczy „Ryś. Król puszczy” w reż. Laurenta Geslina to pierwszy pełnometrażowy dokument opowiadający o rysiu euroazjatyckim, gatunku również występującym i chronionym na terenie Polski. Uchodzi za najbardziej tajemniczego wśród dzikich kotów i nigdy wcześniej nie udało się sfilmować go w jego naturalnym środowisku. Dziewięć lat cierpliwych obserwacji pozwoliło reżyserowi, na co dzień fotografowi, zbudować tę niezwykłą historię. Film w polskiej wersji językowej z Krystyną Czubówną jako lektorką, czyni z historii rodziny rysia, pełną emocji i pasji opowieść.

Wraz z Joanną Gadomską, nauczycielką biologii, autorką bloga *Biologia z Blondynką*, zaangażowaną w edukację ekologiczną, przygotowaliśmy trzy scenariusze lekcji do pracy z rekomendowanym filmem: scenariusz lekcji na biologię w szkole podstawowej, scenariusz lekcji biologii dla szkół ponadpodstawowych i scenariusz na godzinę wychowawczą dla starszych klas szkół podstawowych i dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Wykorzystałyśmy w nich nie tylko metody aktywizujące uczniów i zespół klasowy, ale również zaprojektowałyśmy działania związane z obserwacją i doświadczeniami. Scenariusze wyposażone są w karty pracy powiązane z filmem, rozszerzające wiedzę na temat występowania i ochrony gatunku rysia.

Film wchodzi na ekrany kin 12 maja 2023, w okresie, kiedy na terenie Polski i innych krajów Europy i Azji, po lutowo-marcowym okresie godowym na świat przychodzą małe rysie. Joanna Gadomska udział w pracach nad naszymi materiałami dla Państwa podsumowała następująco: „W Polsce żyje prawie 38 mln ludzi i tylko 200 rysia, tak więc prawdopodobieństwo spotkania się oko w oko z rysiem jest mniejsze niż wygrana w Totka. Komu uda się go spotkać ma wielkie szczęście, bo rysie, oprócz tego, że są gatunkiem nielicznym, to dodatkowo są bardzo płochliwe i unikają jakiegokolwiek kontaktu z człowiekiem. Możemy więc zachwycać się ich pięknem uwiecznionym w filmie, który Państwu bardzo polecam. Niestety, jeżeli nie zadbamy o te zwierzęta, jeżeli nie podejmiemy odpowiednich kroków w celu ochrony tego gatunku, to przyszłym pokoleniom zostaną już tylko zdjęcia, filmy i nasze piękne wspomnienia”.

„Ryś. Król puszczy” to edukacyjna filmowa wyprawa śladem zwierzęcia pełnego tajemnic, dostojności i sprytu. Fotografowanie dzikiej przyrody jest jeszcze trudniejsze niż jej obserwowanie na żywo, warto więc poświęcić czas na kinową przygodę śladem rysia. Tym samym, zabierając uczniów na seanse kinowe, przyczyniamy się nie tylko do rozbudzania w nich pasji związanej z przyrodą, ale i budowania przyszłego szacunku i miłości do natury. Film „Ryś. Król puszczy” sprzyja temu celowi, bowiem opowiada o ginącym gatunku, odkrywając przed widzami kolejne tajemnice i czyniąc ze śledzenia zwierząt prawdziwą przygodę.

Anna Równy

metodyk edukacji filmowej, trenerka edukacji filmowej
administratorka facebookowej grupy RÓWNY o FILMIE dla NAUCZYCIELI

**Scenariusz na godzinę wychowawczą
dla uczniów szkół podstawowych
realizujący założenia edukacji w środowisku
(przebywanie w terenie i prowadzenie
obserwacji przyrodniczych)**

Temat:

Jak rozkochać się w naturze?

Autorka: **Anna Równy**

Czas realizacji: 45 min. na omówienie filmu po projekcji + ewentualny dodatkowy czas na realizację wycieczki w terenie: do lasu, rezerwatu przyrody, itp.

Cele lekcji: Uczeń:

- buduje świadomość ekologiczną;
- uczy się obserwować naturę;
- poznaje filmowe metody podglądania przyrody;
- docenia rolę filmu dokumentalnego ukazującego naturę;
- posiada wiedzę na temat ochrony gatunku rysia;
- doskonali umiejętność uważności, cierpliwości i ciekawości świata.

Metody i formy pracy:

- praca indywidualna, w grupach, z całą klasą;
- pogadanka;
- metoda myślenia obrazami;
- obserwacja w terenie;
- praca z materiałami audiowizualnymi;
- praca z kartami pracy.

Środki dydaktyczne:

- karty pracy;
- dostęp do internetu (smartfon/ komputer/ tablet);
- bezpłatna aplikacja przyrodnicza iNaturalist.

Przygotowanie do lekcji: Lekcję należy przeprowadzić po obejrzeniu przez uczniów filmu przyrodniczego „Ryś. Król puszczy” w reżyserii Laurenta Geslina.

FAZA WSTĘPNA

Wychowawca/wychowawczyni zaczyna od rozmowy z uczniami/uczennicami, pytając o refleksje i przemyślenia po obejrzanym filmie: co najbardziej zapamiętali, co ich najbardziej ujęło, itp.

Kieruje uwagę wychowanków/wychowanek na kwestie związane z przebywaniem na łonie natury i obserwacją przyrody. Pyta, czego dowiedzieli się z filmu o rysiach?

Może wykorzystać pytania, opierając się na metodzie myślenia obrazami:

Co wiesz na pewno?

Czego się domyślasz?

Czego chciałbyś/chciałabyś się jeszcze dowiedzieć?

Prezentuje uczniom/uczennicom stronę międzynarodowej organizacji pozarządowej i ekologicznej World Wide Fund for Nature (WWF), na której znajdą informację na temat rysia euroazjatyckiego **<https://www.wwf.pl/zagrozone-gatunki/ryś>**

Uczniowie, korzystając z własnych smartfonów/ tabletów/ komputerów, zapoznają się informacjami opracowanymi przez WWF i po 5 minutach streszczają najistotniejsze treści. Uczniowie mogą również skorzystać z **Karty pracy nr 1**.

FAZA REALIZACYJNA

Nauczyciel/ka pyta uczniów/uczennice, jaki gatunek filmowy reprezentuje „Ryś. Król puszczy”? Odpowiedzi mogą odnosić się zarówno do filmu dokumentalnego, jak i do filmu przyrodniczego. Można posiłkować się definicją z Wikiwand

https://www.wikiwand.com/pl/Film_przyrodniczy

Film przyrodniczy – gatunek filmu dokumentalnego, przedstawiającego zwierzęta, rośliny lub inne elementy świata przyrody, najczęściej w ich naturalnym środowisku.

Obecnie filmy przyrodnicze powstają przede wszystkim na zamówienie publicznych kanałów telewizyjnych, szczególnie specjalizujących się w tego typu tematyce. Gatunek zaistniał jednak najpierw w świecie kina.

Wychowawca/wychowawczyni wyświetla uczniom/uczennicom zdjęcia prezentujące reżysera filmu, Laurenta Geslina w trakcie realizacji filmu (**Karta pracy nr 2**) i pyta, jakie warunki pracy towarzyszyły twórcom, jakich urządzeń używał, jak przygotowywał stanowisko pracy. Geslin jest nie tylko reżyserem, ale również profesjonalnym fotografem zajmującym się głównie kwestiami środowiskowymi. „Rysia. Króla puszczy” realizował przez dziewięć lat, pracując na „lekkim” sprzęcie ułatwiającym podróżowanie za rysiem między innymi w środowisku górskim.

Na pytanie, czym różni się fotografowanie przyrody od jej filmowania twórca odpowiedział: *Konieczność śledzenia, szukania wskazówek, ukrywania się i pozostania godzinami, a nawet dni w kryjówce, to ciężka praca, która tak naprawdę nie różni się w pracy fotografa czy filmowca. Z drugiej strony w fotografii liczy się tylko kilka sekund i dobry refleks, aby zrobić dobre zdjęcie, natomiast plan filmowy wymaga zbudowania, oczekiwania, płynności i opanowania.*

Na pytanie, z jaką myślą chciał zostawić widza po obejrzeniu jego filmu powiedział:
Szczególnie chciałbym wzmocnić świadomość, że natura jest złożona z wielu łańcuchów i że jeśli jeden z nich zniknie, natura utraci równowagę. Ryś jest nieodzownym ogniwem w naszym środowisku. Jest dużym drapieżnikiem i jak każdy drapieżnik, jest jedynym, który może zapanować nad populacją niektórych przeżuwaczy, np. jeleni i kozic. Kiedy nie ma drapieżnika w lesie, jelenie i kozice rzeczywiście mogą wyrządzić wielką szkodę młodym drzewom i młodym pędom. To znacznie spowalnia odmładzanie lasu. Inżynierowie leśni, którzy pracują w mojej okolicy mówią mi, że ryś jest fundamentem lasu.

Wychowawca/wychowawczyni zapowiada, że planuje wycieczkę w terenie, która będzie okazją do obserwacji przyrodniczych i/lub rejestrowania zwierząt. Wprowadza wychowanków w szczegóły wyprawy i opowiada, co należy ze sobą zabrać. Warto wybrać się do najbliższego lasu lub rezerwatu przyrody i poświęcić na wycieczkę cały dzień.

W dniu wyprawy należy nie tylko przygotować odpowiedni ekwipunek obserwatora (lupa, lornetka, aparat cyfrowy, kamera cyfrowa, mały statyw, np. taki do smartfona), ale również odpowiednio się ubrać (odzież zakrywająca ciało, w kolorze otoczenia, nie jaskrawa, najlepiej uprana bez środków zapachowych lub uprana i wywietrzona kilka dni wcześniej), nie używać kosmetyków i perfum.

Najlepiej wędrować pod wiatr, ponieważ wtedy wszystko lepiej słyszeć dookoła. Należy zabrać ze sobą prowiant i wodę, wyciszyć telefon. Nie wolno krzyczeć, warto opracować system porozumiewania się w grupie, czyli konkretne znaki sygnalizacyjne, np. poprzez określony układ dłoni, palców.

Pamiętajmy, że zwierzęta mają dużo bardziej niż człowiek wyczulone zmysły wzroku, słuchu i węchu!

Zwierzęta najbardziej aktywne są rano i wieczorem.

Wychowawca/wychowawczyni poleca pobranie bezpłatnej publikacji przygotowanej przez Lasy Państwowe: Paweł Fabijański „Jak obserwować dzikie zwierzęta w lesie” ze strony **<https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/publikacje/do-poczytania/jak-obszerwac-dzikie-zwierzeta-w-lesie-2>** i w ramach pracy domowej zapoznać się z czterema pierwszymi rozdziałami książki:

1. Wypatrywanie zwierząt w lesie.
2. Przygotowanie do wyprawy – ekwipunek.
3. Co nam daje odpowiednie ubranie.
4. Jak zaplanować wyprawę do lasu.

Nauczyciel/ka prezentuje również bezpłatną aplikację do pobrania na telefon iNaturalist **<https://www.inaturalist.org/>**

iNaturalist

informacje o aplikacji

Jedna z najpopularniejszych aplikacji przyrodniczych na świecie, iNaturalist pomaga rozpoznać rośliny i zwierzęta wokół Ciebie. Dołącz do społeczności zrzeszającej ponad 400 000 naukowców i przyrodników, którzy pomogą Ci dowiedzieć się więcej o przyrodzie. Co więcej, dokumentując obserwacje i dzieląc się nimi, będziesz gromadzić materiał badawczy dla naukowców starających się lepiej zrozumieć i chronić naturę. iNaturalist to wspólna inicjatywa California Academy of Sciences oraz National Geographic Society.

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE

- Odkrywaj nieznane Ci gatunki, zarówno w sąsiedztwie, jak i w odległych miejscach
- Dokumentuj swoje obserwacje i dziel się odkryciami z innymi
- Otrzymuj sugestie i wnioski społeczności na temat tego, co widziałeś
- Omawiaj i pomóż zidentyfikować znaleziska innych
- Śledź projekty składające się z mniejszych społeczności i naukowców, których pasją jest odkrywanie konkretnego miejsca i/lub gatunków

Dowiedz się więcej na <https://www.inaturalist.org/>

FAZA PODSUMOWUJĄCA

Nauczyciel/ka kończy pytaniami:

- Czy przeprowadzona lekcja wpłynęła na Twoje zainteresowanie gatunkiem rysia? Uzasadnij odpowiedź.
- Czy zostałeś zachęcony/zachęcona do bliższego obcowania z naturą? Uzasadnij odpowiedź.
- Co potrzebne jest do obserwowania dzikich zwierząt? Jaki sprzęt powinien mieć ze sobą obserwator? W jaki sposób powinien przygotować się do wyprawy?

Ochotnicy udzielają odpowiedzi na forum klasy.

*Dodatkowe inspiracje dydaktyczne można znaleźć w książce Anety Chmieleńskiej, *Dziki opowieści. Wędrówka tropem tajemnic natury*, Kraków, Wydawnictwo Pracownia K., 2021, którą autorka niniejszego scenariusza gorąco poleca. W Karcie pracy nr 3 zaprezentowane zostały dwie przykładowe aktywności dla uczniów proponowane przez wspomnianą pedagogkę leśną.

Karta pracy nr 1

Zapoznaj się z informacjami na temat rysia euroazjatyckiego ze strony internetowej WWF <https://www.wwf.pl/zagrozone-gatunki/rys> i odpowiedz na poniższe pytania:

W których krajach Europy i Azji można spotkać rysie?

Wymień dwa regiony w Polsce, w których żyją rysie.

Czym żywią się rysie?

Jakie są przyczyny tego, że rysia uznaje się za gatunek zagrożony?

Jakie działania realizuje WWF w ramach ochrony gatunku rysia?

Karta pracy nr 2

Przyjrzyj się fotografiom ukazującym reżysera filmu „Ryś. Król puszczy” Laurenta Geslina w trakcie pracy.

Fotografie pochodzą z materiałów dystrybucyjnych Aurora Films

Karta pracy nr 3

Zmierz temperaturę świerszczem

Następnym razem, gdy będziesz na łące lub w okolicy dzikiego trawnika, wsłuchaj się w odgłosy, jakie dochodzą spomiędzy traw. Czy słyszysz wśród nich świerszcza domowego? Okazuje się, że częstotliwość cykania u świerszcza domowego jest zależna od temperatury i posługując się słuchem, możesz dowiedzieć się, ile stopni jest wokół Ciebie!

Aby oszacować temperaturę, policz dźwięki wydawane przez świerszcza przez 25 sekund. Podziel uzyskaną liczbę przez trzy, a następnie dodaj cztery.

Aneta Chmieleńska, *Dzikie opowieści. Wędrówka tropem tajemnic natury*, Kraków, Wydawnictwo Pracownia K., 2021, s. 34.

Siedzisko

Nie ma lepszego sposobu na poznanie otaczającej Cię natury, niż bardzo uważne jej obserwowanie. Wybierz w pobliskim lesie miejsce, które stanie się Twoim stałym punktem obserwacji i wracaj tam regularnie. Kwadrans tygodniowo wystarczy, aby zaobserwować zmiany, które zachodzą w przyrodzie i odkryć wiele jej tajemnic.

Aneta Chmieleńska, *Dzikie opowieści. Wędrówka tropem tajemnic natury*, Kraków, Wydawnictwo Pracownia K., 2021, s. 69.

**Scenariusz lekcji biologii
dla uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych**

Temat:

**Rola rysia w środowisku
naturalnym, czyli każdy
organizm jest ważny.**

Autorka: **Joanna Gadomska**

Czas realizacji: 45 min.

Cele lekcji:

Uczeń:

- poddaje analizie przedstawione fakty w filmie;
- dzieli się własnymi refleksjami, odczuciami, spostrzeżeniami po emisji filmu;
- formułuje wnioski na podstawie materiału zawartego w filmie;
- wymienia skojarzenia z terminem „ryś”;
- poznaje biologię rysia – tryb życia, sposób odżywiania, miejsce życia;
- doskonali umiejętność uważności, cierpliwości i ciekawości świata;
- ocenia prawdziwość stwierdzeń, szukając podobieństw lub różnic pomiędzy rysiem a tygrysem;
- analizuje sieć pokarmową, w której występuje ryś;
- uzasadnia rolę rysia w przyrodzie;
- przedstawia konsekwencje wystrzelania wszystkich rysia w środowisku;
- określa wpływ człowieka na liczebność rysia w Polsce;
- dyskutuje na temat ochrony rysia;
- podaje propozycje rozwiązań na ochronę rysia w Polsce;
- doskonali umiejętności komunikacyjne i pracę w grupach;
- czyta ze zrozumieniem i analizuje schematy;
- formułuje odpowiedzi na zadane pytania.

**Metody
i formy pracy:**

- praca indywidualna, w grupach, z całą klasą;
- pogadanka;
- burza mózgów;
- argumentowanie;
- tworzenie mapy myśli;
- praca z kartą pracy;
- formułowanie odpowiedzi;
- analizowanie danych;
- projektowanie drogowych znaków ostrzegawczych.

**Środki
dydaktyczne:**

- wydrukowane karty pracy;
- tablica/flipchart;
- kreda/ markery.

**Przygotowanie
do lekcji:**

Lekcja poprzedzona jest obejrzeniem przez uczniów filmu przyrodniczego pt. „Ryś. Król puszczy” reż. Laurent Geslin.

FAZA WSTĘPNA

Początek lekcji to czas na uczniowskie refleksje po obejrzeniu filmu „Ryś. Król puszczy.” Nauczyciel/ka prosi uczniów o swobodne wypowiedzi dotyczące filmu oraz zadaje dodatkowe pytania, aby poznać opinie, spostrzeżenia i wnioski uczniów, jakie się nasuwają po projekcji filmu.

W trakcie pogadanki nauczyciel/ka może zadać uczniom poniższe pytania:

- Jaką tematykę porusza film?
- Co wzbudziło w Was pozytywne emocje, a co negatywne po zobaczeniu filmu?
- Czy słyszeliście kiedykolwiek jakieś historie związane z rysiami? Jeżeli tak, to jakie?
- Jakie uczucia u Was powstają, kiedy słyszycie jakieś informacje o rysiach?
- Czy po zobaczeniu filmu, zmieniło się Wasze zdanie na temat rysia?

FAZA REALIZACYJNA

Nauczyciel/ka przedstawia cele lekcji.

Nauczyciel/ka prosi uczniów, aby w ciągu dwóch minut wymienili wszystkie skojarzenia, przysłowia, cytaty ze słowem „RYŚ”, które znają. Wszystkie wymienione przez uczniów skojarzenia nauczyciel/ka zapisuje na tablicy lub flipcharcie (uczniowie również mogą samodzielnie podchodzić do tablicy i zapisywać swoje skojarzenia) w formie prostej mapy myśli (**Karta pracy nr 1**).

Wskazówki dla nauczyciela/ki:*

Metoda ta angażuje wszystkich uczniów do aktywnego uczestniczenia w lekcji oraz daje możliwość wypowiedzenia się przez każdego ucznia. Podczas podawania skojarzeń każdy uczeń może zgłosić dowolną ilość swoich odpowiedzi i pomysłów. Należy pamiętać, że każde podane słowo lub zwrot jest poprawnym określeniem, bo jest to tylko skojarzenie, a każdy może mieć inne w zależności od posiadanej wiedzy czy życiowych doświadczeń. Można odwołać się do filmów, bajek i książek o rysiach (np. „Ryś i spółka”), a także do znanych zwrotów i przysłów, w których pojawia się postać rysia (np. Widzieć jak ryś).

Nauczyciel/ka rozdaje każdemu uczniowi kartę pracy z zadaniem do wykonania (**Karta pracy nr 2**). Celem zadania jest sprawdzenie przez każdego ucznia swojej wiedzy o życiu rysia. Zadanie zamieszczone w karcie pracy polega na poprawnym dokończeniu zdań o biologii rysia. Każdy uczeń po wykonaniu zadania porównuje swoje wyniki z osobą siedzącą obok. Po zakończeniu pracy nauczyciel/ka przedstawia poprawne odpowiedzi.

Wskazówki dla nauczyciela/ki*:

Po obejrzeniu filmu warto uporządkować wiedzę uczniów o biologii rysia.

Poprawne odpowiedzi:

RYŚ to przedstawiciel gadów / **ssaków**.
należy do rodziny **kotowatych** / psowatych.
to zwierzę roślinożerne / **mięsożerne**.
zasiedla parki / **duże kompleksy leśne**.
szukając pokarmu cały czas poluje w jednym miejscu / **wędruje po całym swoim terytorium**.
prowadzi **samotniczy tryb życia** / stadny tryb życia.
poluje **nocą** / w ciągu dnia.
nie został objęty ochroną gatunkową / **objęty jest ochroną gatunkową**.

Nauczyciel/ka dzieli uczniów na 2-3 osobowe grupy oraz rozdaje im karty pracy z zadaniem do wykonania (**Karta pracy nr 3**). Zadaniem uczniów jest ocena prawdziwości stwierdzenia „Ryś to polski tygrys” oraz podanie pięciu argumentów na potwierdzenie swojej oceny. Każda grupa, po wykonaniu zadania, dzieli się swoimi zapisami na forum klasy.

Wskazówki dla nauczyciela/ki*:

Uczniowie mogą podawać różne cechy wspólne rysia i tygrysa oraz wiele ich różnic, odnoszące się zarówno do wyglądu zewnętrznego, jak i do trybu, czy miejsca życia.

Przykładowe odpowiedzi:

- należą do kotowatych;
 - są objęte ochroną gatunkową;
 - ich liczebność jest niewielka;
 - posiadają futro z charakterystycznym wzorem;
 - mają podobną sylwetkę ciała;
 - są drapieżnikami (mają dobrze rozwinięte mięśnie; mają ostre zęby, aby zabić i rozszarpać ciało ofiary; posiadają ostre pazury, do przytrzymania ofiary; mają dobry słuch, aby z daleka usłyszeć żerujące gdzieś obok inne zwierzę);
 - żyją w różnych miejscach;
 - różnią się wielkością;
 - różnią się umaszczeniem futra.
-

Ryś to zwierzę, które prowadzi samotniczy tryb życia, jednak w ciągu całego życia wchodzi w różne interakcje z innymi gatunkami. Nauczyciel/ka prosi uczniów o podanie nazw różnych organizmów, które wchodzi w różne interakcje z rysiami. Nazwy organizmów uczniowie zapisują na tablicy lub flipcharcie.

Wskazówki dla nauczyciela/ki*:

Uczniowie mogą podawać przykłady różnych organizmów, zarówno z filmu, jak i spoza filmu, które znają z wcześniejszych etapów edukacji.

Przykładowe poprawne odpowiedzi: sarna, jelen, kozica, zając, człowiek, wilk, lis, sokół.

Nauczyciel/ka dzieli uczniów na 3-4 osobowe grupy i każdej grupie rozdaje karty pracy (**Karta pracy nr 4**). Zadaniem uczniów jest przeanalizowanie przedstawionej sieci pokarmowej oraz zapisanie odpowiedzi na kilka postawionych pytań, wynikających z analizy schematu.

Wskazówki dla nauczyciela/ki:*

Każdy organizm jest ważny w ekosystemie i każdy pełni jakąś określoną rolę. Organizmy są ze sobą powiązane różnymi zależnościami, ale wszystkie są ważne, aby utrzymać dany ekosystem w stanie równowagi. Drapieżniki również są ważne w środowisku, ponieważ regulują one liczebność osobników z niższego poziomu troficznego. Niestety nieprzemyślane działania człowieka mogą doprowadzić do zachwiania równowagi ekologicznej w środowisku.

Rola rysia w biocenozie:

Rysie, polując na sarny, jelenie czy kozice regulują ich liczebność, aby nie było ich zbyt dużo na jednym terenie. Umożliwiają dzięki temu utrzymanie biocenozy w stanie równowagi ekologicznej.

Konsekwencje, gdyby w lesie zabrakło rysia:

Rysie, polując na sarny czy jelenie są sprzymierzeńcami leśników. Gdyby zabrakło rysia to:

- jelenie i sarny, żywiące się roślinami drzewiastymi wyrządzałyby ogromne szkody w uprawach i młodnikach drzew;
- wzrastająca liczba dużych roślinożerców negatywnie wpływałaby na różnorodność biologiczną w lasach, powodując wycofywanie się z runa leśnego wielu gatunków roślin wrażliwych na zgryzanie, a konsekwencją tego jest zmniejszanie się różnorodności owadów, małych ssaków oraz ptaków, zależnych od roślin runa leśnego;
- wzrost liczebności jeleniowatych spowodowałby również znaczący rozwój populacji kleszczy, co przyczyniłoby się do zwiększania liczby zachorowań ludzi na boreliozę oraz odkleszczowe zapalenie opon mózgowych;
- bardzo duża liczba dzikich zwierząt kopytnych częściej przemieszczałaby się w poprzek naszych dróg biegnących przez lasy, powodując wzrost liczby wypadków samochodowych.

Człowiek zaburza równowagę ekologiczną poprzez:

- świadome kłusowanie na rysie;
- zabijanie zwierząt kopytnych, co powoduje, że rysie nie mają co jeść, w związku z tym nie rozmnażają się i nie wydają potomstwa;
- ingerowanie w naturalne siedliska, poprzez wycinanie lasów, co powoduje zmniejszenie powierzchni do życia rysia;
- budowanie dróg w środku lasu, co przecina trasę wędrówek rysia, przez co giną pod kołami samochodów;
- wycinanie drzew i niszczenie korytarzy ekologicznych służących zwierzętom do przemieszczania się i poszukiwania partnera do rozrodu.

FAZA PODSUMOWUJĄCA

Rysie są sprzymierzeńcami leśników, dlatego powinno się chronić rysie. Uczniowie formułują pomysły na ochronę rysia w Polsce.

*Wskazówki dla nauczyciela/ki**

Dzięki objęciu w 1995 ścisłą ochroną gatunkową rysia (obecny status prawny rysia reguluje Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późniejszymi zmianami oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183)), ich liczebność i zasięg występowania w Polsce wzrasta, ale bardzo niewielkim stopniu. W odrębnym rozporządzeniu w 1995 r. ryś został definitywnie wyłączony ze spisu dzikich zwierząt łownych. Wpisany jest on do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Obecnie szacuje się, że w Polsce żyje tylko około 200 rysia.

Pomimo wzrostu ich liczebności, ich ilość jest bardzo niska w porównaniu do ilości innych dzikich zwierząt – w 2019 roku, populacja saren liczyła około 922 tys., a jeleni szlachetnych 276 tys. osobników.

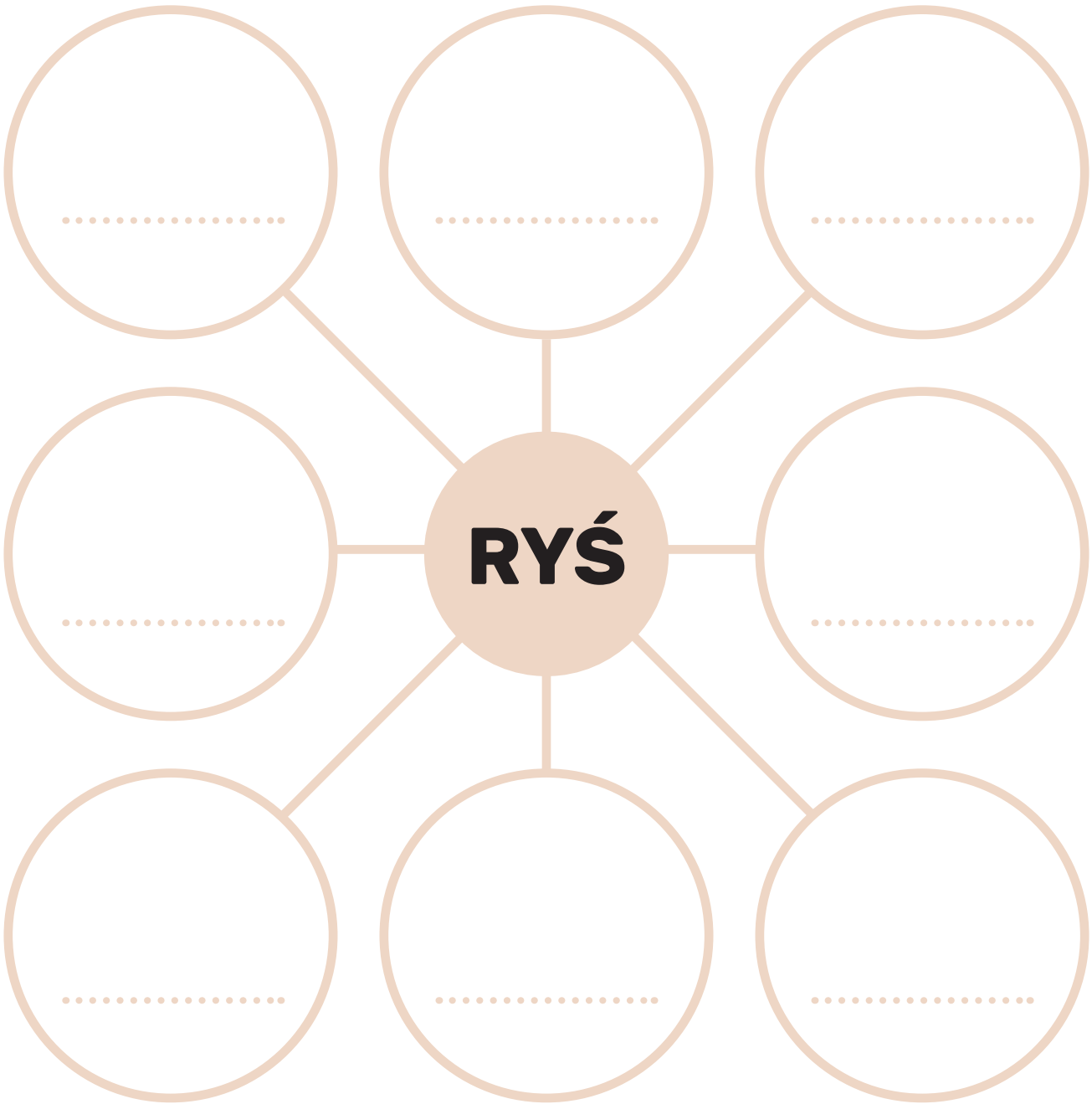
Aby skutecznie chronić dany gatunek trzeba dokładnie poznać jego biologię, siedlisko oraz wszystkie oddziaływania tego gatunku z innymi gatunkami.

Zadanie domowe dla chętnych

Na zakończenie zajęć nauczyciel/ka rozdaje uczniom kartki (**Karta pracy nr 5**), na których uczniowie mogą w domu zaprojektować ostrzegawcze znaki drogowe dla kierowców, nakazujące zwolnienie prędkości i większą uważność w miejscu, gdzie mogą przemieszczać się rysie.

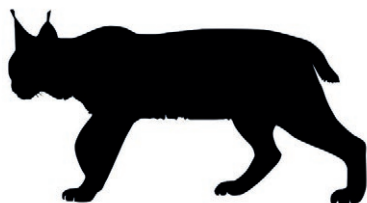
Karta pracy nr 1

Mapa myśli

Karta pracy nr 2

QUIZ: Sprawdź, co wiesz o rysiach. Zakreśl poprawne dokończenie każdego zdania.

RYŚ to przedstawiciel

gadów.

ssaków.

RYŚ należy do rodziny

kotowatych.

psowatych.

RYŚ to zwierzę

roślinożerne.

mięsożerne.

RYŚ zasiedla

parki.

duże kompleksy leśne.

RYŚ szukając pokarmu

cały czas poluje
w jednym miejscu.

wędruje po całym
swoim terytorium.

RYŚ prowadzi

samotniczy tryb życia.

stadny tryb życia.

RYŚ poluje

nocą.

w ciągu dnia.

RYŚ

nie został objęty
ochroną gatunkową.

objęty jest
ochroną gatunkową.

Karta pracy nr 3

Oceń prawdziwość stwierdzenia: „RYŚ TO POLSKI TYGRYS”.
Uzasadnij swoją ocenę, podając 5 argumentów.

Stwierdzenie „RYŚ TO POLSKI TYGRYS” jest

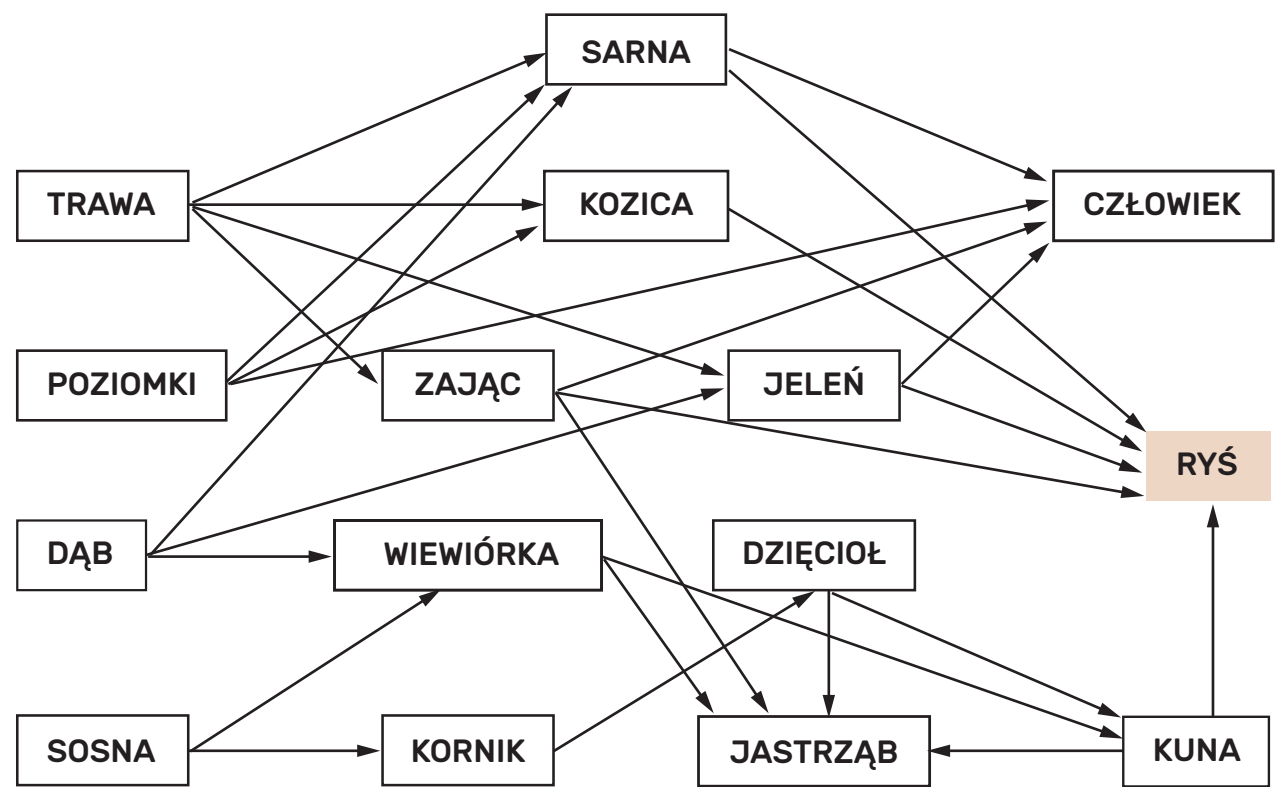
PRAWDZIWE

FAŁSZYWE

ARGUMENT 1	
ARGUMENT 2	
ARGUMENT 3	
ARGUMENT 4	
ARGUMENT 5	

Karta pracy nr 4

Przeanalizuj poniższą leśną sieć pokarmową i odpowiedz na poniższe pytania.

Podaj, jaką rolę pełnią rysie w przedstawionej biocenozie.

.....

.....

.....

Wyjaśnij, jakie byłyby konsekwencje, gdyby w tym lesie zabrakło rysia.

.....

.....

.....

Określ, w jaki sposób człowiek zaburza równowagę ekologiczną w tym środowisku.

.....

.....

.....

Karta pracy nr 5

Projekt znaku drogowego

